

**XARXA
SIDA I MÓN LOCAL
A
CATALUNYA**

DOCUMENT FUNDACIONAL

L'HOSPITALET, 12 de maig de 2004

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	pàg. 3
JUSTIFICACIÓ	pàg. 4
CREACIÓ DE LA XARXA SIDA I MÓN LOCAL	pàg. 6
OBJECTIUS	pàg. 6
PLA DE TREBALL	pàg. 6
METODOLOGIA DE TREBALL	pàg. 7
ESTRUCTURA ORGANITZATIVA	pàg. 7
FÓRMULA DE GESTIÓ. CRITERIS D'ADHESIÓ. VINCULACIÓ	pàg. 8
ANNEX 1	pàg. 10
ANNEX 2	pàg. 11

1.- INTRODUCCIÓ

Transcorreguts més de 20 anys des del diagnòstic del primer cas de SIDA a l'Estat espanyol, l'epidèmia pel VIH/SIDA al nostre entorn ha estat, i continua sent, un dels principals problemes de salut pública dels darrers anys. I no només per la magnitud i l'extensió de l'epidèmia, sinó també pel seu important impacte demogràfic, ja que ha estat fins fa ben poc la primera causa de mort entre la població jove de Catalunya.

Així doncs, tant per les morts causades com per les malalties associades i, encara, pels problemes psicològics, emocionals i d'adaptació o exclusió social que habitualment comporta a les persones afectades en el seu entorn afectiu, laboral i social, el VIH/SIDA esdevé una amenaça real per al conjunt de la societat catalana.

La situació de l'epidèmia a casa nostra és ben diferent a la d'anys enrere. D'una banda, gràcies a la progressiva implementació d'intervencions preventives s'han reduït el nombre de nous contagis en alguns col·lectius com, per exemple, en els programes de reducció de danys adreçats als usuaris de drogues per via parenteral. De l'altra, la introducció dels tractaments antiretrovirals combinats, han allargat la supervivència i la qualitat de vida de les persones afectades. Les taxes de mortalitat relacionades amb aquesta infecció són, a hores d'ara, similars a les que hi havia al començament de la dècada dels vuitanta, tot i que les taxes de prevalença en el nostre país continuen estant molt per damunt de la mitjana dels països europeus.

Paral·lelament, mentre les dades epidemiològiques mostren aquest dur perfil, difícil i preocupant, la percepció dels ciutadans no s'associa amb la gravetat de la situació real. La majoria de persones se sorprenen quan, per exemple, són informades que Espanya, juntament amb Portugal, té la taxa més alta de persones amb SIDA, en números relatius, de tots els països europeus, o que Espanya, aquesta vegada sense Portugal, té les xifres més altes, en números absoluts, de persones amb SIDA de tot Europa.

2.- JUSTIFICACIÓ

Tots els experts coincideixen a afirmar que una de les característiques més importants de la pandèmia de la sida és la seva capacitat de canviar. A molts països, incloent-hi els occidentals, hi ha exemples de com en pocs anys s'han modificat les formes de propagació de la infecció i els seus determinants. Pensar, doncs, que aquest problema de salut està del tot controlat seria un greu error. És per això que caldran accions decidides, sostingudes i efectives per canviar aquesta situació més enllà de les implementades fins a hores d'ara i, en aquest àmbit, el paper del Món Local ha de ser protagonista.

Per a allò que ens ocupa, entenem com a Món Local , més enllà de la definició política o administrativa del concepte, l'àmbit territorial que contempla tots i cadascun dels agents que hi tenen incidència, ja siguin administracions públiques, col·lectius professionals, entitats civils o socials, conferint-li una dimensió comunitària.

Des dels primers anys d'aparició de l'epidèmia ha existit, en molts casos, una clara voluntat del Món Local d'aportar eines per a la prevenció de la infecció pel VIH, per a sensibilitzar la població i per a eliminar l'estigmatització envers les persones afectades, entre d'altres aspectes. No obstant, tant la infecció pel VIH com la sida sempre han estat temes delicats des del punt de vista polític, la qual cosa ha motivat que els responsables dels programes de SIDA hagin hagut de dedicar-se a cercar el necessari compromís polític amb el suport i la complicitat de les organitzacions civils. En aquest sentit, no hi ha dubte que aquesta tasca de pressió i conscienciació és molt més efectiva si s'articula des de l'àmbit local.

La pròpia dinàmica canviant de l'epidèmia, l'efecte positiu generat pels tractaments antiretrovirals quant a l'augment de la supervivència de les persones afectades, entre d'altres aspectes, estan posant de manifest l'existència d'una problemàtica associada, més enllà dels problemes sanitaris pròpiament dits, que té molt a veure amb l'augment de les demandes d'atenció social per part de certs col·lectius d'afectats menys afavorits, així com amb aspectes relacionats amb processos de discriminació laboral i social.

A aquestes qüestions també cal donar-hi resposta i, també en aquest àmbit, el paper del Món Local resulta del tot imprescindible. Habitualment, les demandes d'atenció social s'adrecen, en primera instància, als serveis socials municipals i el primer pas per cercar solucions als problemes de discriminació laboral pot venir d'acords entre empresaris i agents socials, gestats a l'àmbit local, entre d'altres.

Hi ha un darrer argument que justifica l'interès de la implicació del Món Local en l'abordatge d'aquesta problemàtica: l'àmbit local esdevé l'espai òptim per cercar complicitats i per generar dinàmiques participatives i corresponsables entre tots els agents implicats en el maneig de la infecció pel VIH i de la sida.

En aquest sentit, resulta adient considerar que la recerca del consens al voltant d'uns objectius possibles és molt més fàcil si s'emmarquen en un territori concret i abastable com el que suposa l'àmbit local.

Però la realitat municipal de Catalunya és força heterogènia i altament atomitzada, la qual cosa genera dificultats per a molts municipis mitjans i petits que, tot i tenir la voluntat d'implicar-se en el tractament d'aquesta problemàtica, no poden fer front als costos que genera l'aplicació de programes efectius.

Tanmateix, ni l'administració autonòmica ni la de l'Estat preveuen el finançament de programes impulsats des del Món Local.

Com a conseqüència d'aquesta realitat i per tal d'avançar en la solució d'aquests problemes, el 29 d'abril de 2003 es va celebrar la I Jornada de Sida i Món Local a Catalunya. És a partir de les conclusions d'aquesta Jornada que neix la voluntat de crear la Xarxa Sida i Món Local (Annex 1), una iniciativa que està en sintonia amb la declaració de compromís en la lluita contra el VIH/SIDA, elaborada per Nacions Unides el 22 de setembre de 2003 (Annex 2).

3.- CREACIÓ DE LA XARXA SIDA I MÓN LOCAL

3.1 OBJECTIUS

Amb l'objectiu de promoure la implicació del Món Local en l'abordatge present i futur de la infecció pel VIH/SIDA, generant un discurs positiu envers aquesta necessitat, plantegem:

- 3.1.1 Definir les bases per a un model comú d'intervenció comunitària d'àmbit local en matèria de VIH/SIDA a Catalunya.
- 3.1.2 Donar suport als agents que intervenen en el Món Local per a l'aplicació d'aquest model d'intervenció, adreçat a la prevenció del VIH/SIDA i al tractament dels seus problemes associats -inserció i atenció social.
- 3.1.3 Impulsar iniciatives que afavoreixin la sostenibilitat dels programes d'intervenció en VIH/SIDA: clarificació de competències de les diferents administracions i de les fonts de finançament.
- 3.1.4 Impulsar iniciatives d'intervenció i accions comunes: compartir experiències i recursos per al desenvolupament de les intervencions necessàries en matèria de VIH/SIDA en els diferents punts del territori.

3.2 PLA DE TREBALL

- 3.2.1 Entrevistes de presentació de la Xarxa a diferents administracions, ONG i a la resta d'entitats, amb l'objectiu de promoure la seva futura constitució.
- 3.2.2 Constitució formal de la Xarxa Sida i Món Local.
- 3.2.3 Creació d'un comitè de treball per elaborar un document que defineixi el model d'intervenció i on s'especifiquin els compromisos de les diferents administracions, ONG i la resta d'entitats que s'adhereixin a la Xarxa per tal de desenvolupar-lo.
- 3.2.4 Presentació pública de la Xarxa.

3.3 METODOLOGIA DE TREBALL

En la Xarxa Sida i Món Local, hi són representats diferents àmbits (associatiu o social, tècnic, polític, ...) amb l'objectiu comú de donar una major rellevància a l'abordatge de la problemàtica de la sida des del món local i definir un mateix model d'intervenció.

Per això, a l'hora de definir la metodologia de treball cal tenir en compte dos aspectes claus i intrínsecs als objectius i funcionament de la xarxa: la **PARTICIPACIÓ** i el **CONSENS**.

Els objectius de la Xarxa tindran sentit en la mesura que els seus integrants se'n sentin partícips i participin activament i de forma continuada en el seu funcionament. D'aquesta manera, es podrà parlar d'unir esforços per assolir uns objectius comuns.

3.4 ESTRUCTURA ORGANITZATIVA

A continuació es defineix l'estructura organitzativa de la Xarxa. Es descriuen els diferents òrgans i les seves funcions, les quals poden evolucionar a mesura que la Xarxa es vagi consolidant.

3.4.1 Plenari. Constituït per tots els membres que configuren la Xarxa. Esdevé l'espai on es compartiran experiències i recursos i es definiran les línies de treball. Es reunirà amb una periodicitat quadrimestral.

3.4.2 Equip de coordinació permanent. Format per un mínim de 10 persones i un màxim de 15, serà l'encarregat d'elaborar propostes concretes al voltant de les línies de treball definides en el Plenari i que hauran de ser aprovades per aquest. També s'encarregarà dels aspectes legals, econòmics i de representació de la Xarxa, així com de la coordinació dels diferents grups de treball. Serà escollit pel Plenari per un període de 2 anys i es reunirà bimensualment. Les Diputacions Provincials tindran la consideració de membres nats. La Generalitat de Catalunya en formarà part com a observador permanent. L'equip de coordinació permanent comptarà amb una Secretaria tècnica.

3.4.3 Grups de treball. En funció de les línies de treball definides pel Plenari, aquest podrà acordar la creació de grups de treball que, coordinadament amb l'equip de coordinació permanent, permetran definir i actualitzar el model d'intervenció en VIH/SIDA, així com elaborar recursos i altres accions que es considerin útils pels integrants de la Xarxa. Podran formar-ne part els membres de la Xarxa que ho desitgin, així com d'altres persones o entitats que, tot i no ser-ne membres, es consideri que poden aportar coneixements i experiència en funció de les temàtiques a desenvolupar.

3.5 FÓRMULA DE GESTIÓ. CRITERIS D'ADHESIÓ. VINCULACIÓ

Atesa la seva condició de projecte obert i participatiu, la **Xarxa Sida i Món Local** es gestionarà mitjançant una fórmula similar a la d'altres xarxes de ciutats sense que es prevegi, inicialment, la constitució de cap mena d'organisme amb personalitat jurídica pròpia.

És per això que tampoc es creu necessària l'elaboració d'uns estatuts específics per a la Xarxa. No obstant, amb l'objecte de concretar el compromís de cadascuna de les administracions i entitats integrants amb els objectius de la Xarxa, es considera adient l'establiment d'uns criteris d'adhesió.

3.5.1 Criteris d'adhesió a la Xarxa Sida i Món Local

Seràn membres de la Xarxa SIDA i Món Local tots aquells ajuntaments, consells comarcals, diputacions provincials, organitzacions no governamentals (ONG), societats científiques i/o professionals de l'àmbit de la salut i els serveis socials, així com d'altres entitats ciutadanes que acreditin el compliment dels següents requisits:

- A. Compromís polític d'adscripció a la Xarxa Sida i Món Local, mitjançant acord de Ple de l'ajuntament, consell comarcal o diputació provincial corresponent pel que fa a les administracions públiques, i acord de la junta directiva o de govern de la societat, ONG o entitat corresponent.
- B. Compromís de desenvolupar un pla d'actuació intersectorial, plural i participatiu en l'àmbit territorial corresponent per assolir els objectius de la Xarxa.
- C. Dotar-se d'un mecanisme de coordinació entre els diferents departaments, àrees i entitats implicades en el pla d'actuació territorial.
- D. Designar un responsable polític del pla d'actuació que garanteixi el compromís estratègic de la corporació local, comarcal o provincial.
- E. Designar un responsable tècnic que s'encarregui de la coordinació, dinamització i execució del pla d'actuació.

Les sol·licituds d'adhesió, juntament amb la documentació esmentada, seràn adreçades a la Xarxa Sida i Món Local i presentades a la seu d'aquesta.

Es farà la inscripció provisional des del moment de la recepció de la documentació, passant a ser membre formal de la Xarxa després de la

valoració per part de l'equip de coordinació permanent i comunicació al Plenari.

3.5.2 Seu de la Xarxa Sida i Món Local

La Xarxa Sida i Món Local estableix com a seu permanent l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, plaça de l'Ajuntament, 11. 08901-L'Hospitalet de Llobregat.

3.5.3 Vinculació

La Xarxa Sida i Món Local estarà vinculada, formarà part i, per tant, en dependrà de la Comissió Interdepartamental de la Sida a Catalunya.

L'Hospitalet de Llobregat, 12 de maig de 2004

ANNEX 1**Conclusions de la I Jornada de Sida i Món local a Catalunya, organitzada a L'Hospitalet de Llobregat (29 d'abril de 2003)**

1.- La implicació del Món Local en l'abordatge present i futur de la infecció pel VIH/SIDA és del tot necessària i convenient:

- per la pròpia magnitud del problema
- per a la millora dels programes de salut pública, mitjançant la descentralització
- per voluntat de ser-hi i per tradició
- per les noves demandes que genera aquesta problemàtica
- per generar complicitats i dinàmiques participatives entre tots els agents implicats.

2.- Les intervencions des del Món Local en aquesta problemàtica convé que s'articulin en base a programes o models, metodològicament ben estructurats i amb voluntat d'avaluació permanent.

3.- La participació, la recerca del consens, la corresponsabilització, han de ser eines i objectius que configuren una dinàmica de treball compartit i assumit per tots els agents implicats, ajudant a esvair desconfiances i recels.

4.- Resulta del tot imprescindible que existeixi una extremada coordinació entre tots els àmbits institucionals implicats i, d'aquests, amb la societat civil.

5.- Es considera com a necessari que es promoguin canvis normatius que reconeguin la possibilitat d'intervencions en l'àmbit de la salut promogudes i impulsades per altres agents més enllà de les administracions públiques, com seria el cas dels agents que configuren l'anomenat tercer sector.

6.- El compromís de les administracions públiques ho ha de ser també en l'àmbit del finançament. Un compromís que, en la mesura de les possibilitats, ha de ser també compartit per la resta d'agents implicats.

7.- Cal promoure una modificació de la normativa que regula la concessió de subvencions per part de les administracions públiques.

8.- Les accions encaminades a la inserció i l'atenció social de les persones afectades i el seu entorn afectiu han de tenir un paper principal, de la mateixa manera que la prevenció i el tractament.

9.- Les administracions locals de caràcter supramunicipal (consells comarcals i diputacions provincials), han d'exercir un paper dinamitzador i de suport per al desenvolupament de polítiques actives en l'àmbit del VIH/SIDA a municipis petits.

10.- Les ONG i la resta d'entitats socials han de seguir desenvolupant una tasca compromesa i reivindicativa que estimuli la superació de patrons obsolets o poc decidits, al temps que implicada en la col·laboració per al desenvolupament de noves fórmules.

11.- Aquesta I Jornada ha de suposar un primer pas, un punt de partida, per a l'organització de trobades periòdiques d'aquestes característiques amb una clara vocació de continuïtat.

12.- Cal que el Món Local català s'organitzi al voltant del compromís d'avançar en la seva implicació per fer front a aquesta problemàtica i per cercar solucions a les dificultats que això genera. En aquest sentit, i com a resultat d'aquesta Jornada, es proposa articular un grup de treball plural, constituït pels diferents agents implicats (AAPP, ONG, professionals, etc.) que avanci en la línia d'articular un "model català d'intervenció en VIH/SIDA", que generi discurs positiu al respecte i que impulsi dinàmiques adreçades a incrementar la implicació d'altres àmbits locals, compartint experiències i recursos, alhora que superi esquemes que generen dificultats afegides.

ANNEX 2**Aplicació de la Declaració de compromís en la lluita contra el VIH/SIDA. Nacions Unides, Nova York, 22 de setembre de 2003**

En el capítol de recomanacions clau, si bé es destaquen els importants avenços duts a terme en moltes de les àrees des del 2001, els informes també senyalen clarament que per aconseguir les fites del 2005 serà necessari intensificar en gran mesura l'acció contra la sida. En particular, els informes apunten que per aconseguir els objectius de reducció del VIH/SIDA acordats prèviament serà necessari que:

- els països emprenguin una acció ràpida i d'alt nivell per assegurar que les seves polítiques i programes sobre el VIH compleixin amb les disposicions de la Declaració per al 2003 i facin participar en aquest procés els grups clau interessats, incloses les persones que conviuen amb el VIH/SIDA.
- un major nombre de líders polítics passin a involucrar-se directament en els esforços contra la sida.
- els recursos destinats a fer front a la sida en els països d'ingressos baixos i mitjans es multipliquin per dos per al 2005, i per tres per al 2007. Malgrat que els costos d'ampliar els programes de prevenció són elevats, les demores per a ampliar-los seran encara més costoses.
- els països estableixin un ampli conjunt de serveis de prevenció del VIH que assegurin l'accés als grups vulnerables.
- les estratègies nacionals es plantegin amb la intenció d'assegurar la prestació de l'atenció i tractament a les persones que viuen amb el VIH/SIDA, i a donar suport a la fita de la comunitat mundial per tal que l'any 2005 tres milions de persones que viuen amb el VIH/SIDA rebin teràpia antiretrovírica.
- tal com queda establert en la Declaració, els països adoptin, apliquin i facin complir polítiques nacionals que previnguin la discriminació contra les persones que viuen amb el VIH/SIDA i les poblacions vulnerables, i protegeixin els drets humans d'aquests grups.
- els governs, inclosos els donants, avaluin i corregeixin les lleis, polítiques i pràctiques que augmentin la vulnerabilitat de les dones i els infants al VIH/SIDA.